

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/11/2012
Identifikačné číslo spisu:	7211208316
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7211208316.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu 1/ Ing. F. R., bývajúceho v F., 2/ PhMr. A. R., bývajúceho vo Y., 3/ C.N., bývajúcej v H., proti žalovanému J. L., bývajúcemu v F., zastúpenému JUDr. Jozefom Chmurom, advokátom so sídlom v Košiciach, Zvonárska č. 8, o zaplatenie 3 570,06 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 39 C 37/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Košice II z 28. novembra 2011 č.k. 39 C 37/2011-49, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Žalobcom nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Žalobcovia 1/ až 3/ ako podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti domáhali sa peňažného plnenia špecifikovaného v žalobe z titulu dlžného nájomného a nákladov na vykurovanie nebytových priestorov, ktoré sú v ich spoluvlastníctve, ktoré užíval žalovaný.

Z dôvodu neznámeho pobytu žalovaného okresný súd podľa § 29 ods. 2 O.s.p. uznesením z 27. októbra 2011 č.k. 39 C 37/2011-38 ustanovil žalovanému opatrovníka Mgr. Štefana Juhásza, zamestnanca Okresného súdu Košice I.

Okresný súd Košice II rozsudkom z 28. novembra 2011 č.k. 39 C 37/2011-49 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov 1/ až 3/ po 1 190,02 € s príslušenstvom a náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalovaný na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov č. 26/7/2006 užíval nebytové priestory v Košiciach, na K. XX, za ktoré neuhradil nájomné a úhrady za služby spojené s nájmom, podľa rozpisu predloženého žalobcami, preto žalobe vyhovel. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal na podnet žalovaného ako účastníka konania mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky, žiadal tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť

Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon a žalovanému bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože v danej veci neboli splnené zákonné podmienky pre ustanovenie opatrovníka žalovanému podľa § 29 ods. 2 O.s.p. Okresnému súdu vytýkal, že zo správ mestskej polície bola súdu známa adresa, na ktorej sa žalovaný zdržoval a súd nevykonal dostatočné šetrenie jeho pobytu. Generálny prokurátor tiež vytýkal, že súd za opatrovníka neustanovil osobu pochádzajúcu z prostredia blízkeho osobe žalovaného tak, aby záujmy zastupovaného mohli byť v konaní čo najlepšie uplatnené.

K mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa vyjadril žalobca 1/, ktorý okrem iného uviedol, že žalovaný doposiaľ neuviedol žiaden relevantný dôvod, pre ktorý neuznáva pohľadávku žalobcov.

Žalobcovia 2/ a 3/ sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Žalovaný sa stotožnil s právnou argumentáciou generálneho prokurátora i s obsahom mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či je mimoriadne dovolanie procesne prípustné.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.). Mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu (§ 243g O.s.p.).

1. So zreteľom na nejednotnosť rozhodovania senátov občianskoprávneho kolégia pri aplikácii ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. (najmä v otázke, proti ktorým rozhodnutiam súdu je prípustné mimoriadne dovolanie, či je tento opravný prostriedok prípustný aj vtedy, keď účastník sám nevyužil všetky dostupné opravné prostriedky) prijala občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu v minulosti stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska, ktoré zdôraznilo najmä účel mimoriadneho dovolania a poukazovalo na doslovný text právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku, znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 18. marca 2015 pod sp. zn. PL.z. 3/2015 zjednocujúce stanovisko, v zmysle ktorého: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“.

3. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných

prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Právoplatnosť rozhodnutia súdu môže byť prelomená len výnimočne a výlučne iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (viď *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, nie však z dôvodu právnej čistoty (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009).

ESLP na tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne poukázal v rozhodnutiach z 9. júna 2015 vo veciach DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike, PSMA, s.r.o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike.

4. Judikátúra najvyššieho súdu, vrátane ním prijatých stanovísk, nie je bez vývoja. Nie je vylúčené, aby aj pri nezmenenej právnej úprave, prípadne s ohľadom na nové právne náhľady alebo interpretačné východiská samotného najvyššieho súdu, bola nielen spresňovaná či dopĺňovaná, ale tiež menená.

V preskúmvanej veci sa senát 3 C najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v tejto veci, odchyľuje od stanoviska R 36/2008 s vedomím, že k „prekonaniu“ tohto stanoviska môže dôjsť iba osobitným procesom predpokladaným v § 21 ods. 3 písm. a/ zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Senát 3 C najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní - na rozdiel od uvedeného stanoviska (a to aj s prihliadnutím na dôvody uvedené v bodoch 2. a 3.) - akcentoval predovšetkým miesto mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v systéme opravných prostriedkov. Na bližšie odôvodnenie odklonenia sa od predmetného stanoviska uvádza nasledovné:

I keď to v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich riadne a mimoriadne opravné prostriedky nie je výslovne uvedené, predsa len je z nich zrejmá zásada, že je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim stav, do ktorého sa konanie dostalo, postupne po sebe - až po najvyššiu úroveň - využil všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. To pre účely preskúmvanej veci opodstatňuje záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne - vtedy, keď osoba domáhajúca sa podania mimoriadneho dovolania bola v naznačenom zmysle procesne aktívna a využila (neúspešne) všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov alebo takéto právne prostriedky nemala vôbec k dispozícii.

Mimoriadne dovolanie je (mimoriadny) opravný prostriedok, ktorý smeruje proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a vykazuje atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). V konaní o mimoriadnom dovolaní dochádza preto k stretu dvoch základných práv (ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces, jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy, treba mať v konaní o mimoriadnom dovolaní na zreteli vzájomný vzťah oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (m. m. I. ÚS 252/05 a tiež IV. ÚS 481/2011).

Pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní nemôže brať najvyšší súd na zreteľ len generálnym

prokurátorom namietané porušenie zákona, ale musí dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na spravodlivé súdne konanie a ústavným princípom právnej istoty. Najvyšší súd poznamenáva, že právo na spravodlivý súdny proces treba pritom vnímať ako právo, ktoré sa netýka len jedného z účastníkov konania (jednej procesnej strany) a sleduje len jeho práva a oprávnené záujmy; právo na spravodlivý súdny proces sa viaže na občianske súdne konanie ako celok a právne postavenie všetkých jeho účastníkov rovnako.

Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania na báze zohľadnenia korelácie predmetného ústavného práva a princípu musí dať prednosť ústavnému princípu právnej istoty vtedy, keď účastník sám nevyužil všetky dostupné procesné prostriedky poskytované právnym poriadkom za účelom nápravy konania alebo rozhodovania súdov a zostal v tomto smere pasívny. To rovnako platí vtedy, keď sa účastník občianskeho súdneho konania sám svojim procesným úkonom (napríklad vzdaním sa odvolania) zbavil možnosti podať dostupný opravný prostriedok. V oboch týchto prípadoch je procesná aktivita generálneho prokurátora podávajúceho mimoriadne dovolanie neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p.

5. V danom prípade generálny prokurátor napadol mimoriadnym dovolaním rozsudok Okresného súdu Košice II z 28. novembra 2011 č.k. 39 C 37/2011-49, ktorý nadobudol právoplatnosť. Proti tomuto rozsudku bolo prípustné odvolanie a opatrovník žalovaného ani žalovaný odvolanie nepodali.

Žalovaný v podnete z 26. marca 2012 adresovanom Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky dôvody svojej procesnej pasivity vysvetľoval tým, že rozsudok Okresného súdu Košice II z 28. novembra 2011 č.k. 39 C 37/2011-49 s doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti prevzal až v exekučnom konaní dňa 15. marca 2012 bez toho, aby mal o tomto rozsudku aj o samotnom konaní, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, akúkoľvek vedomosť. V konaní mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, pretože nebol účastníkom konania, predmetom ktorého bolo vymoženie peňažnej pohľadávky vo výške uvedenej v predmetnom rozsudku. Namietal, že vo veci neboli splnené podmienky pre ustanovenie opatrovníka, lebo jeho pobyt bol v tom čase známy a poukázal v tomto smere na 3 správy mestskej polície zo šetrenia pobytu založené v spise, kde je uvedené, že na adrese Y. ul. sa zdržuje a súd nevyčerpал všetky možnosti zisťovania jeho pobytu. Zároveň uviedol, že zmluvný vzťah so žalobcami nikdy neuzavrel, predmetnú zmluvu podpisoval žalovaný ako splnomocnený zástupca svojho nebohého brata Z. L..

Dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnom konaní podnecovateľ mimoriadneho dovolania nevyužil bez vážneho dôvodu dostupné opravné prostriedky (resp. sa možnosti podať tieto opravné prostriedky sám zbavil), pretože po doručení predmetného rozsudku (v exekučnom konaní 15. marca 2012) mu nič nebránilo podať opravný prostriedok - odvolanie, v ktorom mal možnosť namietat dôvody, ktoré uvádza v podnete na podanie mimoriadneho dovolania. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je v danom prípade procesne neprípustné.

6. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie žalovaný. Žalobcovia nepodali návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd im vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.